

helyhatározót fogja fel az „i” képzős előtagot, akkor az nem tartozéka a névnek, s mint magyarázó szavat kis betűvel kell írni, pl.:

uggteleki barlang (ebben a formában nem név, csak megjelölés),

tapolcai Tavas-barlang,
bajóti Öreg-kő barlangja stb.

Ha azonban úgy érzi, hogy a helynévi előtag szerves része a névnek, akkor ezt írásban is érzékeltetheti azzal, hogy nagy betűvel kezdi és kötőjellel kapcsolja a névhez, pl.:

Égerszögi-Szabadság-barlang

Demánovai-Szabadság-barlang

Aggteleki-barlang (a teljes Baradla-Domica komplexum neve)

Tapolcai-Tavas-barlang

Bajóti-Öreg-kő barlangja

Tóberke-völgyi-Ördög-lyuk víznyelő (ez utóbbi csak kiegészítő szakkifejezés, mert a formát már meghatároztuk a lyuk szóval). stb.

c) A szakmai gyakorlatban gyakori birtokosjelzős neveket az új szabályzat a *megjelölések* közé sorolja, és ezért néhány kivételesen egybeírt tájnévet leszámítva, kötőjel nélkül irandók:

Öreg-kő barlangja, Urak asztala, Király széke stb.
Neppel Ferenc

Kiadványainkban az évtizedek óta kialakult gyakorlat következtében még egybeírtan szerepelnek a következő többtagú földrajzi nevek: *Alsóhegy, Várbarlang*, sőt a *Pál-völgyi Cseppkőbarlang*, stb. Kivánatos, hogy a jövőben az egységes írásmód biztosítása érdekében ezeknél a neveknel is a kötőjeles összekapcsolást alkalmazzuk, tehát: *Alsó-hegy, Vár-barlang, Pál-völgyi-cseppkőbarlang* stb. Az elmondottakra nyomatékosan felhívjuk cikkiróink figyelmét.

Szerkesztő

Gádor, gübe, gübbenő...

A barlangokban járó és kutató ember léptenyomon olyan jelenségeket, képződményeket lát, tapasztal, amelyeknek még neve sincs, legfeljebb körülrírással lehet beszélni róluk. Bizony szegény, nagyon szegény a barlangtani szakszókincsünk!

Szpeleológiai terminológiánk gazdagítását már az 1900-as évek elején *Strömpl Gábor* felvetette. A Barlangkutató Bizottság 1912. dec. 20-i ülésén javaslatot is tett, „kísérletképpen, adaléknak, néhány eddig szokásos vagy használatra ajánlható szót” szedett össze, ami a *Barlangkutató* 1914. évi II. kötetének 2. füzetében jelent meg. Innen idézzük a következőket:

Általános, összefoglaló nevek (Helynevekben)

barlang: nagyobb üregek összegező neve. A kisebb üregek közül csak azokra alkalmazzuk, amelyeknek tátongó szádájuk van.

lyuk: kisebb kiterjedésű, szűk szájú üreg. (A zombolyok = lyukak.)

verem: rézsút lefelé tartó zsákszerű üreg. Szája kicsi.

Barlangtípusok nevei (Mesterszókánál)

üreg: valamennyi barlang, lyuk stb. összefoglaló szava. De azért ne mondjunk „üregtant” barlangtan helyett.

barlang, lyuk, verem: l. fentebb.

odu: nagyszájú, de nem mély üreg. Szintesen vagy menetelesen mélyül.

fülke: nagyszájú, sekély üreg, de az odunál jóval szélesebb.

gödör: tágas szájú, lefelé mélyülő; fenéke szűkebb és felülről látható.

verem: keskenyebb szájú, lefelé mélyülő üreg. A gödörtől abban különbözik, hogy az üreg falazata befelé boltozottá válik, s így az üreg fenekét — legalább beljebb fekvő darabján — nem látni a napvilágról.

zomboly: (nem zs.-lyuk. Ez szószaporítás.) szádájának nagysága mellékes. Fő jellege az, hogy aknaszerű, függőleges.

száda v. *szád*: a b. tátongó nyílása, ásító szája.

gádor: a száda folytatása a legelső tágulatig vagy teremig.

pitvar: a b. gádor utáni tágulata, ha a b. több terem-ből áll.

folyosó: egyenes irányú, keskeny b. részlet.

sikátor: u. a. de keskenyebb.

ág: (főág, mellékág); a többfelé oszló b.-nak egy része. Inkább összefoglaló értelemmel használjuk.

(*járat*): a német „Gang” fordítása. Nálunk folyosó, ág értelemben használják, de tévesen, mert „járat” voltaképpen nem ezt jelenti (pl. őrjárat).

torok: l. gádor, de egy-egy ágnek összeszoruló részére is alkalmazható.

szorító: l. torok. (A gádor helyett ne használjuk.)

zug: vakon végződő kurta folyosó, vagy a b. termének félreeső, rejtettebb része.

fülke: l. zug.

szugoly: l. zug.

terem: b. tágulata magasba boltozódó mennyezettel.

csarnok: l. terem. A csarnokot a nagyobb és disze-sebb (cseppkő) termekre alkalmazzuk inkább.

boltozat: terem, folyosó fölül boruló falazat.

kupola: nagy teremnek, csarnoknak boltozata.

mennyezet: boltozat teteje.

kémény: b.-ból kivezető függőleges vagy meredek, keskeny ág, fenn a napvilágon szűk nyílással. De a k. vak is lehet.

kürtő: a mennyezetből nyíló, vagy kilyukadó vagy vakon végződő ág, lyuk.

ablak: kémény, kürtő napvilági nyílása.

nyelőke: víznyelő lyuk, víznyelő töbor, akár a felszínen, akár a föld alatt.

nyelőlyuk: l. nyelőke.

ravaszylyuk: l. nyelőke.

verem: menetelesebb barlangi résznek hirtelen le-mélyedő gödre.

gödör: l. verem.

gübe v. *gübbenő*: b.-i patak vizesésének alsó, kat-lanszerű mederrészlete.

INHALT

Statuten der Internationalen Speleologischen Kongresse	49
Statuten der Internationalen Speleologischen Union	50

STUDIEN

<i>József Herendi und Dr. László Markó</i> : Die Untersuchung von Tropfsteinen einiger Dolomithöhlen	53
<i>Dr. Dénes Balázs</i> : Nusa Barung, eine tropische Karstinsel	55
<i>Péter Kesselyák</i> : Im Herz des Südchinesischen Karstgebietes	61
<i>Dr. Dénes Balázs</i> : Entdeckung eines neuen Karstschachtes	65
Konventionelle Signaturen der oberflächigen und unterirdischen Karstformen	69

RUNDSCHAU

<i>Ausländische Nachrichten, Rundschau</i>	
Neue Bücher	79
<i>Inländische Ereignisse in Karst- und Höhlenforschung</i>	
Erste Beobachtung der Litoklasenfluktuation in der Vass Imre-Höhle (<i>L. Maucha</i>)	82
<i>Dr. János Tulogdi 75 Jahre alt (Dr. G. Csiky)</i>	85
Vor 200 Jahre wurde Keresztély Raisz geboren (<i>Dr. Gy. Dénes</i>)	85

ENHAVO

Regularo de la internaciaj speleologiaj kongresoj	49
Statuto de la Internacia Speleologia Unio	50

TRAKTATOJ

<i>J. Herendi kaj d-ro L. Markó</i> : Analizo de la stalaktitoj en kelkaj dolomitaj grotoj	53
<i>d-ro D. Balázs</i> : Nusa Barung, tropika karsta insulo	55
<i>P. Kesselyák</i> : En centro de la Sudĉinia-karstregiono	61
<i>d-ro D. Balázs</i> : La abismo „Mészégető”	65
Signaro internacia por mapoj de grotoj kaj karstaj regionoj (laborkolektivo)	69

СОДЕРЖАНИЕ

Статут Международного Speleологического Конгресса	49
Статут международного Speleологического Союза	50

ДОКЛАДЫ

<i>Йозсеф Херенди и д-р Ласло Марко</i> : Исследования сталактитов некоторых доломитовых пещер	53
<i>Д-р Денеш Балаж</i> : Нуса Барунг, один тропический карстовый остров	55
<i>Петер Кешеяк</i> : В сердце карстовой области южного Китая	61
<i>Д-р Денеш Балаж</i> : Открытие новой карстовой шахты	65
Международные знаки для карт пещерах и других карстовых явлениях	69

ОБЗОР

<i>Иностранные известия, обзор журналов</i>	
Новые книги	79
<i>Произшествия в отечественных карстовых и пещерных исследованиях</i>	
Первые наблюдения за флуктуацией литоклаза в пещере „Ваши Имре” (<i>Л. Мауха</i>)	82
<i>Д-ру Янош Тулогди семьдесят пять лет (д-р Г. Чики)</i>	85
<i>Керестель Раис, знаменитый венгерский спелеолог, родился двести лет тому назад (д-р Дь. Денеш)</i>	85

RECENZOI

<i>Novajoj el eksterlando</i>	
Pri libroj	79
<i>Enlandaj novaĵoj en la speleologie</i>	
La unua observado de la litoklazo-fluktuo en la groto „Vass Imre” (<i>L. Maucha</i>)	82
<i>d-ro János Tulogdi estas 75-jara (G. Csiky)</i>	85
<i>Antau 200 jaroj naskiĝis Keresztély Raisz</i>	85

Képiünk a hátsó borítólapon: Részlet a Szemlő-hegyi-barlang Őriás-folyosójából. (Csekő Á. felvétele)